

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף כו

שנינו במשנה לעיל שצריך להרחיק ממי רגלים וצואה ארבע אמות (כדי לקרוא קריאת שמע). הגמרא מבארת שדין זה נאמר דוקא כשהם נמצאים מאחוריו, אבל כשהם לפניו צריך להרחיק מהם 'מלא עיניו' (= שלא יראה אותם). וכן הדין לתפילה.

דין הרחקה הנ"ל נאמר גם לגבי בית הכסא, ואפילו אם אין בו צואה. הגמרא דנה האם לבית הכסא חדש - שיחזוהו לכך אבל עדיין לא השתמשו בו - יש דין בית הכסא.

'בתי כיסאי דפרסאי' (= בתי כסאות של הפרסיים) אם אין שם ריח רע מותר לקרוא ק"ש כנגדם.

משנה: זב שראה קרי, נדה שפלטה שכבת זרע, והמשמשת וראתה דם נדה, למרות שהם טמאים מצד זיבה / נדה צריכים טבילה לתלמוד תורה ותפילה (= תקנת עזרא), ורבי יהודה פוטר.

הגמרא דנה מה דינו של בעל קרי שאח"כ ראה זיבה לדעת רבי יהודה: האם רק במקרה שכתוב במשנה **שטומאת הזיבה קדמה לטומאת קרי** הוא פטור מטבילה כיון שהוא לא 'בר טבילה' - שהרי הוא כבר ממילא טמא טומאה חמורה מחמת היותו זב (טומאה שלא אוסרת אותו בתלמוד תורה), וא"כ אין טומאת קרי הקלה תאסור אותו. או אפילו אם **קדמה טומאת הקרי לטומאת הזיבה** רבי יהודה פוטר מטבילה, כיון שגם כאן הרי הטבילה לא מטהרת אותו?

הדרן עלך מי שמתו

פרק רביעי. משנה: המשנה מבארת מתי הוא סוף זמן תפילת שחרית, מנחה, ערבית, ומוסף. (המונח 'שעות' המופיע כאן במשנה ובגמרא משמעותו שעות זמניות. ראה הסבר ב'מושגים בדף')

גמרא: אם טעה ולא התפלל תפילת ערבית, יתפלל בשחרית שתי תפילות - הראשונה לתפילת שחרית והשניה 'תשלומין' (= השלמה) לתפילת ערבית שהחסיר. טעה ולא התפלל שחרית, יתפלל במנחה שתי תפילות כנ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מה דינו של מי שטעה ולא התפלל מנחה, האם יתפלל בערבית שתיים? או שמא כיון שכבר נגמר היום (= תפילת ערבית שייכת ליום המחר) אין לתפילתו תשלומין, שהרי תפילה היא במקום קרבן ו'עבר יומו בטל קרבנו'?

טעה ולא התפלל מנחה בשבת, יתפלל במוצ"ש שתיים של חול, בראשונה מבדיל (= אתה חוננתנו) כיון שהיא תפילה של עכשיו, ובשניה שהיא תשלומין לא מבדיל. ואם הפך את הסדר והבדיל בשניה ולא בראשונה, השניה עלתה לו לתפילת ערבית של עכשיו (כיון שהבדיל בה גילה דעתו שהיא התפילה של מוצ"ש), והראשונה לא עלתה לו לכלום (לערבית של מוצ"ש לא עלתה לו כיון שלא הבדיל, ולתשלומין גם לא עלתה לו, כיון שהדין הוא שצריך להקדים תפילת חובה לתפילת תשלומין).

דין 'תשלומין' הוא רק כשטעה, אבל אם לא התפלל במזיד אין לו תשלומין.

לדעת רבי יוסי בר חנינא - האבות תיקנו את התפילות: אברהם - שחרית. יצחק - מנחה. יעקב - ערבית. ולדעת רבי יהושע בן לוי - אנשי כנסת הגדולה תיקנו את התפילות: שחרית כנגד תמיד של שחר, מנחה כנגד תמיד של בין הערבים, ערבית כנגד אברים ופדרים שמקריבים אותם כל הלילה, ומוסף כנגד קרבנות המוספין.

הגמרא מבארת את זמן 'מנחה גדולה' (= בעוד היום גדול) ו'מנחה קטנה' (= היום 'קטן' וכבר סמוך לחשיכה), וכן מהו 'פלא המנחה' לרבי יהודה (ראה ב'מושגים בדף').

מושגים בדף

'בתי כיסאי דפרסאי': בתי הכיסאות של הפרסיים היו בחפירה, והמושב היה רחוק מהחפירה, והצואה מתגלגלת בשיפוע לחפירה, ולכן אין להם דין בית הכסא. **שעות זמניות:** מחלקים את הזמן של היום מהבוקר עד הלילה - ל 12 חלקים, וכל חלק הוא שעה אחת. כך שבימות החורף שעה זמנית קטנה יותר מבימות הקיץ. (נחלקו הפוסקים האם מחשבים זאת מעלות השחר עד צאת הכוכבים, או מהנץ עד השקיעה). **פלא המנחה:** הוא חצי מזמן המנחה. הגמרא מבררת האם לרבי יהודה הוא חצי מהזמן שבין תחילת **מנחה גדולה** (= שש וחצי שעות מתחילת היום) ועד תשע שעות ומחצה מתחילת היום, או חצי מהזמן שבין **מנחה קטנה** (= תשע וחצי שעות מתחילת היום) ועד השקיעה. כלומר: שעה ורבע. כיון שמזמן מנחה קטנה יש שעתיים וחצי עד סוף היום.